

ere i Stand til ved egne Midler at komme i Besiddelse af en Jordlod, til at bygge paa den og faa den besat, ikke skulle være berettigede til at faa den Begunstigelse, som der fra Statskassens Side ydes de andre. Jeg synes altsaa, at naar vi gaa saa vidt, at de som oftest ville kunne faa Laan af de Penge, som Jordlodden og Bygningerne ville koste, er det ikke for meget at forlange af vedkommende, at de selv skulle skaffe den nødvendige Besætning. Vi maa ogsaa huske paa, at der er ogsaa et Hensyn at tage lige over for Statskassen, der dog ogsaa helst skulde have en Smule Sikkerhed for de Penge, som ydes som Laan. Vel indrømmer jeg, at Sikkerheden væsentligst ligger i vedkommende Mands Person, i den Dygtighed, som vedkommende Landarbejder er i Besiddelse af, den Spar-sommelighed og Energi, som han har sat ind for at drive denne Lod, det er den største Sikkerhed. Men paa den anden Side vil jeg sige, at man ikke er berettiget til, synes jeg, at sætte Statskassens Sikkerhed i en saa ganske ubestemt og usikker Ting som Besætning og Inventarium. Vi kunne alle sammen være enige om, at gaar det skævt for en saadan Landarbejder, maa han gaa fra en saadan Ejendom, vil det gaa ham, som vi have set, at det er gaaet andre og større Laansøgere, saa vil som Regel Besætningen være væk. De hænge ved det, saa længe de kunne, saa gaar det ud over Besætningen, den vil som oftest være helt forsvunden i det Tilfælde, en Mand skal gaa fra sin Ejendom, saa staa kun Bygningerne og Jorden tilbage, og naar der i en saadan Ejendom er laant alt, hvad Lodden og Bygningerne have kostet, kunne vi være ganske sikre paa, at saa kan Tabet for Statskassen blive stort nok endda, der behøver ikke samtidig at gaa tabt en Del af den Sum, der er anvendt til at skaffe Besætning.

Jeg tror derfor, at det vil gavne Landarbejderen mest og været det bedste for ham, at vi vedblive at bygge paa den gamle Lovs Grundlag og kun vedtage de Forandringer, som hele Udvalget har været enigt om at foreslaa, og derfor ogsaa Forhøjelsen af Laaneværdien fra 4,000 til 5,000 Kr. Derved vil der ikke forrykkes noget væsentligt ved den nuværende Lovs egentlige Grundtræk, fordi det har vist sig,

at som oftest, eller mange Gange i hvert Fald, gaar Ejendommene op imod 5,000 Kroners Værdi, selv om de ikke ere ansatte til mere end 4,000 Kr. — og de kunne jo ikke være ansatte til mere, thi saa vare vi jo ikke berettigede til at yde Laan i dem. Derfor kunde der selvfølgelig være nogen Anledning til, hvis der kunde findes en Maade at ordne det paa, at gøre det saaledes, at det kunde være muligt for allerede nu bestaaende Husmandsbrug at faa et Tillægslaan. Det har ofte vist sig, naar vi ere komne for at fastsætte den endelige Laaneværdi for Ejendommen — hvorved vi jo kun maatte holde os til den Pris, som Laansøgeren havde givet for Jordlodden, og den Pris, som var anført for Opførelsen af Bygningerne —, at det ikke har været muligt at faa Bygningerne opførte for den Pris, de havde været anslaaede til, saa at Ejendommens Værdi paa den Maade i Virkeligheden er gaaet over den anslaaede, idet vedkommende har været nødt til at sætte sig i nogen privat Gæld for at bestride Udgifterne. Hvis der kunde findes en eller anden Maade, hvorpaa man kunde raade Bod paa dette Forhold, skulde jeg for mit Vedkommende gerne være med dertil, men jeg kan godt forstaa, at det er vanskeligt at komme ind paa det Princip, og jeg er ikke i Stand til at se, hvordan det praktisk skulde kunne ordnes.

Saa er der jo det andet store Princip, Princippet om Fæste. Der kan jeg ikke sige andet, end hvad jeg sagde ved Forslagets 1ste Behandling, at jeg ikke er glad ved og ikke kan gaa med til dette ny Princip. Jeg tror ikke, det vil være heldigt, og jeg kan ikke med min bedste Villie indse, hvad Landarbejderen tjener derved; thi vi ville vel nok alle sammen være enige om, at skulle de have disse Ejendomme, hvorom der her er Tale, i Fæste, ville de selvfølgelig ikke faa dem med Besætning og Inventar; det vilde være Ejendomme med paastaende Bygninger, som de skulde overtage i Fæste, og de skulde altsaa selv være i Besiddelse af den samme Kapital for at faa den i Selveje. Men saa kan jeg med min bedste Villie ikke forstaa, hvad Fordel en Landarbejder skulde have ved at faa Fæste paa en Ejen-